

I.ULUSAL
(ULUSLARARASI KATILIMLI)
HEMŞİRELİK TARİHİ KONGRESİ

19-21 HAZİRAN 2014, ÇARŐAMBA

KONUŐMA METİNLERİ

P.49. TARİHTE HEMŞİRELİK

Yard. Doç. Dr. Meltem Demirgöz Bal, **Msc. Handan Eren**

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

Çok eski dönemlere ait kayıtlarda hemşireliğin, ayrı bir uğraş olduğunu gösteren küçük kanıtlar olmakla birlikte; bunların sıklıkla hekimin, ebenin, rahibin ya da usta bir kadının uygulamalarının bir parçası olmaktan öteye gitmediği anlaşılmaktadır. Haçlı seferlerinden itibaren hemşirelik mesleği tarihte daha belirgin bir görünüm kazanmıştır. Haçlı seferinden dönen hacılar Paris'te "Tanrı'nın Evi" anlamına gelen bir otel kurmuşlardır. Bu otelde konaklayan hacılar Araplardan öğrendikleri şekilde hasta ve sağlıklı bireyleri birbirinden ayırmışlardır. Bu otelde gönüllü kadınlar bakım hizmeti vermektedir ve bu bakım kurallarını Augustinian kardeşler düzenlemiştir. Bu gönüllü kadınlar belli bir eğitimden geçirilmişlerdir ve beyaz giysiler giyerek ve kep takarak hizmet sunmuşlardır. Hastalara ilaç vermek, fiziksel bakım sağlamak ve dinsel inançları yerine getirmede yardımcı olmak gibi işlevleri yerine getirmişlerdir. Protestanlığın doğuşu ile birlikte hemşirelik mesleği gerilemiş ve karanlık çağına girmiştir. Uzun bir dönem hemşirelik mesleği toplumsal prestijini kaybetmiş ve hiçbir iş bulamayan kadınlar bu mesleği yapmışlardır. Müslümanlığın doğuşuyla hasta bakımı kaybettiği önemi yeniden kazanmıştır. Yaralı ve hasta bakımı için ilk kadın topluluğu Hz. Muhammed tarafından bizzat kurulmuştur. Ancak bu bakım hastanın yemeğini yedirmek ve kendi işlerini yapamayan hastaların işlerini yapmaktan öteye gidememiştir. Osmanlı döneminde hasta bakımında eğitime gereken önem verilmediği için hemşirelik mesleğine olumlu sayılabilecek katkıları olmamıştır. 1911 yılında gönüllü hasta bakıcı kursu açılmış ve ilk formal hemşirelik eğitimine başlanmıştır. 6 ay süren kurs sonunda sertifika alan Müslüman Türk kadınlarının ilk defa Balkan Savaşı (1912) ve Çanakkale Savaşı (1915 - 1916) sırasında hasta bakımına katılmaları mümkün olmuştur. Ülkemizde modern hemşirelik tüm gelişimini cumhuriyet devrimlerine borçludur ve modern hemşireliğin kurucusu Besim Ömer Akalın Paşa olarak bilinmektedir. Yurtdışında 1800'lü yıllarda hemşirelikte formal bir eğitimin önemini vurgulayan ve hemşirelik mesleğine istatistiki bir bilimsel yaklaşım kazandıran ilk kuramcı lider Florence Nightingale'dir. Nitekim 1975 yılında Uluslararası Hemşirelik konseyi tarafından hemşire tanımı, temel hemşirelik öğretim programını tamamlayarak ülkesinde hemşireliği uygulamak üzere nitelik ve yetki kazanmış ve yetkisi onaylanmış profesyonel kişi şeklinde yapılmıştır. Günümüzde yaşanan hızlı toplumsal değişimler ve baş döndürücü hızda sağlık teknolojindeki gelişmeler mesleğin profesyonellik kazanmasını zorunlu kılmıştır.

1-Bayık A. Hemşirenin Değişen Rolü, Türk Hemşireler Dergisi, Sayı 4, 1984.

2-Birol L. Hemşirelik Süreci, Temmuz Matbaa ve Yayıncılık, Ankara. 1989 .

3-Ökdem Ş, Abbasoğlu A, Doğan N. Hemşirelik Tarihi, Eğitimi ve Gelişimi. Ankara Üni. Dikimevi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Yıllığı 1(1);5-11.